

ANTONI TRAVERIA

“No hi haurà pressió sobre el poder judicial”

Ricardo Lagos és el primer socialista elegit president de Xile des de Salvador Allende. En aquesta entrevista, assegura que no interferirà en els processos oberts al seu país contra Pinochet i anuncia que ha arribat l'hora de construir “una societat amb menys desigualtats”.

Després la seva elecció com a primer president socialista de Xile des de Salvador Allende, Ricardo Lagos ha parlat amb EL TEMPS en el moment que sembla imminent el retorn d'Augusto Pinochet a Xile. No han estat unes eleccions fàcils per a aquest advocat i economista de 61 anys que prendrà possessió del càrrec el proper 11 de març.

Els sectors que sempre van fer costat a la dictadu-

ra van perdre en el darrer moment, en una ajustada segona volta, davant els partits de la Concertació Democràtica. Després de dos presidents democristians, en els darrers deu anys, Patricio Aylwin i Eduardo Frei, Ricardo Lagos diu ser conscient que la transició a Xile “encara no ha acabat”, creu que ha arribat el moment “de construir una societat amb menys desigualtats” i, pel que fa a la possibilitat que Pinochet sigui jutjat pels tribunals de justí-

“No estic gens d'acord que els drets humans només són d'aplicació al món occidental. Els drets humans són universals. De la mateixa manera que tu tens la necessitat d'expressar el que penses jo també en tinc.”

"Avui hi ha presentades 59 querelles contra Pinochet davant els tribunals xilens. És una qüestió estrictament judicial. Serà la justícia la que decideixi amb plena independència i autonomia del poder polític."

cia xilens, Lagos assegura que el seu govern no provocarà "cap mena d'interferència política pel que fa a les resolucions que adoptin els jutges."

—De quina manera ha influït la retenció de Pinochet a Londres en la campanya electoral?

—Ha despertat els sentiments de la gent, però no ha estat un tema de discussió política electoral, encara que pugui sorprendre. Xile es un país que va lluitar de forma majoritària contra la dictadura però que ja no vol continuar lligat al passat, vol mirar el futur. La majoria de la societat vol superar aquell període.

—Això no obstant, la mateixa nit electoral, els seus seguidors van reclamar el judici a Pinochet i vostè va recordar Salvador Allende quan elogià la figura de la seva vídua, Hortensia Bussi.

—Hi ha ferides que encara continuen obertes. S'ha de conèixer la veritat i avançar en el terreny de la justícia, però al mateix temps hem de treballar el present per un futur que elimini l'enfrontament permanent. Salvador Allende té molt a veure amb les nostres emocions i arrels. Va intentar mantenir la llibertat buscant més igualtat, però hi va haver un cop d'estat. Durant tots aquests anys, Tencha (la vídua del president Allende) ha representat la dignitat dels xilens.

—Tot fa preveure que el retorn de Pinochet a Xi-

"Molts han interpretat la meua elecció com el final de la transició, però no podem tancar aquest recorregut sense que tinguem una Constitució que sigui fruit del consens de tots."

le és imminent. Com ho afronta?

—Avui hi ha presentades 59 querelles contra ell davant els tribunals xilens. És una qüestió estrictament judicial. Serà la justícia la que decideixi amb plena independència i autonomia del poder polític. Des del govern no hi haurà cap mena d'interferència política a les resolucions que adoptin els jutges. No hi haurà pressions sobre el poder judicial.

—Hi ha qui opina que amb vostè de president, un home d'ideari socialista, acaba la transició democràtica a Xile...

—No crec que això sigui així. La transició encara no ha acabat. Molts han interpretat la meua elecció com el final de la transició, però no podem tancar aquest recorregut sense que tinguem una Constitució que sigui fruit del

consens de tots i amb la qual tothom se senti representat. Hem de fer aquest pas endavant. No pot ser que un estat que vol ser democràtic tingui lleis que no ho són. Pensi que des de l'any 1988 nosaltres hem guanyat totes les eleccions celebrades a Xile, però els resultats no s'han reflectit a les institucions. No hi ha cap país democràtic on el 35 per cent és igual al 65 per cent. Aquesta situació perverteix el sistema i la seva representativitat. Canviar aquesta realitat serà una prioritat de la nostra acció de govern.

—Però per dur a terme aquest procés de reforma de la Constitució serà imprescindible arribar a

ANTONI TRAVERIA

El perfil

Ricardo Lagos té la imatge d'home de conviccions solides forjades en una llarga trajectòria a l'àmbit acadèmic. Nascut el 2 de març de 1938 al si d'una família de classe mitjana, la seva joventut i l'adolescència es van centrar en els estudis i en la universitat, on va cursar la carrera de Dret. Amb només 21 anys, el jove Ricardo va llegir la seva tesis doctoral dedicada a "la concentració del poder econòmic", obra convertida després en èxit de vendes i referent per a estudiosos. El 1962 arrodondiria la seva formació amb un doctorat d'economia a la Universitat de Duke, a Carolina del Nord; i en tornar a Santiago va exercir de professor titular a la Universitat de Xile.

Però va ser el cop d'estat contra el president Salvador Allende el fet que va motivar Lagos a implicar-se en la política. Allende, de qui havia estat col·laborador, el va proposar com a ambaixador a la Unió Soviètica però el Senat va blocar el seu nomenament.

Després de l'11 de setembre del 1973, Lagos surt del país per no tornar-hi fins el 1978, quan s'integra en un grup d'intel·lectuals d'oposició al règim militar. Detingut i per uns dies empresonat el 1986, acusat de participar en la preparació de l'atemptat contra Augusto Pinochet, Ricardo Lagos es donaria a conèixer públicament el 25 d'abril del 1988, mesos abans de la celebració de l'històric plebiscit del mes d'octubre, en una espectacular intervenció davant les càmeres de televisió. Aprofitant la invitació a un programa en directe, Lagos va mirar de fit a fit la càmera i apuntant amb el dit, va dirigir-se a Pinochet, malgrat els intents d'evitar-ho de la presentadora: "Em sembla inadmissible que un xilè tingui tanta ambició de poder... Vostè promet al país —referint-se al general Pinochet— més anys de tortures, assassinats i violacions als drets humans..." Aquell dia, Lagos es va convertir en esperança i va provocar un efecte immediat en la població, l'inici de la pèrdua de la por. Ministre d'Ensenyament en el govern de Patricio Aylwin i d'Obres Públiques amb Eduardo Frei, Ricardo Lagos va obtenir la designació com a candidat el maig de l'any passat, després d'una aclaparadora victòria en les primàries davant el democristià Andrés Zaldívar.

Divorciat i casat per segona vegada des de fa mes de trenta anys amb Luisa Durán, també divorciada, tenen cinc fills. La mare de Ricardo Lagos, de 103 anys, ha pogut exercir el seu dret a vot i veure com el seu fill es convertia en el nou president de Xile. **Antoni Traveria**

acords amb les formacions polítiques de la dreta. Creu possible aquest diàleg?

—Ara tenen l'oportunitat de demostrar que el que Joaquín Lavín ha dit durant la campanya respon a la veritat. Seria un bon indicador per al país trobar punts d'encontre per assolir el repte d'adequar les lleis a un sistema democràtic. Això s'ha de traduir en realitats al Parlament. En altres ocasions han expressat la seva voluntat de fer possible l'acord, però després s'obliden del que han dit.

—*La dreta ha aconseguit un resultat espectacular. Joaquín Lavín ha trencat amb totes les previsions i ha obtingut el 48 per cent dels vots. Com s'ho explica?*

—Esperava guanyar en primera volta el mes de desembre però ha estat necessària una segona votació. Ha estat una elecció molt estreta, és cert, però no penso que la dreta representi a Xile aquest 48 per cent d'electors que ha obtingut. Les votacions han coincidit amb el primer any que no hi ha hagut creixement econòmic i amb un percentatge de desocupats que ha arribat al 12 per cent. Una part dels vots han estat fruit d'un cert descontentament social respecte el govern de la Concertació per la crisi econòmica del darrer any. El que hem de fer es tenir present aquest fet i afrontar-lo.

—*Per a molts militars xilens, no deu ser fàcil de pair veure al Palau de la Moneda un president socialista. Com es planteja les relacions amb les forces armades?*

—Haurem d'aprofundir en la millora de les relacions. Per a ningú ha estat una sorpresa que jo hagi estat escollit president, tampoc per a les forces armades.

—*Quines seran les seves primeres mesures en arribar a l'executiu?*

—Enviarem al Parlament un projecte de llei que

faci possible la implantació de l'assegurança per desocupació. Hem de superar les desigualtats socials que encara separen un xilè d'un altre en el terreny laboral, sanitari o d'habitatge. Hem de crear les condicions per fer possible la cohesió social. Les darreres xifres ens diuen que en els últims dos mesos s'ha produït una significativa reactivació de l'economia. Si fem un esforç crec que Xile pot créixer a finals d'aquest any un 6 per cent.

Antoni Traveria